

פרשת דברים

ותקרבו אלי כולכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו (א, כב)

ותקרבו אלי כולכם בערבוביא, ולהלן הוא אומר (ה, ב) ותקרבו אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם ותאמרו הן הראנו וגו' אותה קריבה היתה הוגנת, ילדים מכבדים את הזקנים ושלחום לפנייהם וזקנים מכבדים את הראשים ללכת לפנייהם, אבל כאן ותקרבו אלי כולכם בערבוביא ילדים דוחפים את הזקנים וזקנים דוחפין את הראשים. (רש"י).

יש לפרש דאף על הקריבה השניה שהיתה לאחר מתן תורה והתקרבו בצורה הוגנת זקנים קודמים לילדים ואף עליה הוכיח משה רבנו את ישראל.

ואפשר לבאר הדבר ע"פ מה שהובא בספרים עדותו של אחד משרי הגוים, שראה דבשעה שהיו היהודים הולכים לקנות צאן עבור הפסח היה מנהגם שלא היה אדם אומר לחבירו גש הלאה או שהיה אומר הניחני ואעבור, אלא היה ממתין לתורו. ואפילו אם היה האחרון נכבד וקדם לפניו נער היה הנער קודם לו, ושאל על פשר המנהג הזה שהרי אינו מדרך המוסר, והשיבו לו דהיינו כדי להראות שאין גבהות לפני המקום בזמן הכנת עבודתו, וכ"ש בעבודתו ממש. ואותה קריבה שילדים כיבודו בה את הזקנים היתה במעמד הר סיני ומטרתה היתה להתקרב לעבודתו וללמוד את תורתו, וא"כ לא היה בה מקום לחלוק כבוד זה לזה שהרי אין גבהות בעבודתו, ואדרבה ראוי היה שיתקרבו כולם בערבוביא זקנים ונערים ועל כך הוכיח משה רבנו.

ואילו כאן איירי בבקשה לשלוח מרגלים, ובזה היה ראוי לנהוג בצורה הוגנת ולהקדים את הזקנים על פני הילדים, ועל כן הוכיח משה שבאו לפניו בצורה שאינה הוגנת. (חתם סופר)

וכעין זה כתב רבי חיים קנייבסקי שליט"א, דמשמיה דהחי' הרי"ם מטו לומר דהטענה היתה באמת אף במתן תורה, מדוע לא דחפו כלל בעת מתן תורה כשבאו לשמוע התורה, אחר דאמרינן בברכות (ו, ב) אגרה דכלה דוחקא ואילו הם נהגו במתינות, והיה זה חלק מדברי התוכחה, וצ"ב.

ואשר יראה, דאין הכוונה שבא משה להוכיחם ואמר בדבריו שהקריבה במתן תורה היתה כהוגן, אלא אלו מדברי רש"י שבא לפרש את שינוי הלשון בין מתן תורה לכאן שהוא נוקשה, מדוע הכא נכתב בקרא ותקרבו אלי כולכם, ואילו התם כתיב ותקרבו כל ראשי שבטיכם וכו', ולמה חילק בלשון.

ועלה אתי רש"י לפרש דטעם שינוי הלשון הוא משום דהתם באו במתינות ובכבוד בנותנם תחילה לראשי השבטים לילך בתחילה ולאחר מכן הלכו ישראל, ואילו כאן נאמר כולכם כיון דלא נהגו כך והלכו בערבוביא וזהו תוכחה בעבורם.

מקור: רבי חיים קנייבסקי שליט"א